

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัศวโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๐/๒๕๔๘

วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประเทศไทย

ด้วยนายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้อง ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘ และคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๘ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคชาติประเทศไทยไม่สามารถดำเนินกิจการของพรรคให้เป็นไปตามกฎหมายพรรคการเมืองได้ ประกอบกับมีจำนวนสมาชิกไม่ถึงสิบห้าคน ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) และ (๒)

๑. สรุปข้อเท็จจริง

๑.๑ ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้อง ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘ สรุปความได้ ดังนี้

พรรคชาติประเทศไทย ซึ่งได้รับการจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๑ โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๕ คน มีการจัดตั้งสาขาพรรค ที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองแล้ว ๔ สาขา ในสี่ภาคครบถ้วน แต่เมื่อวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๖ พรรคชาติประเทศไทย มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การดำเนินการทางการเมืองของพรรคได้ดำเนินมา โดยถูกต้องแล้วและปัจจุบันรัฐบาลก็ได้ทำงานไปในทิศทางที่ดีไม่จำเป็นต้องมีพรรคการเมืองหลายพรรค จึงประสงค์จะเปิดโอกาสให้พรรคใหญ่จนถึงระดับปานกลางได้ทำงานเพื่อประเทศชาติได้อย่างเต็มที่ จึงขอให้ดำเนินการยุบพรรค ตามมติของคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าการดำเนินกิจการของพรรคชาติประเทศไทย มีปัญหาต่าง ๆ มาก เช่น มีการลาออกของ เลขานุการพรรค กรรมการสาขาพรรคและสมาชิกพรรค ประธานสาขาพรรคในจังหวัดต่าง ๆ นอกจากนั้นในการจัดหางบการเงิน ปี ๒๕๔๕ ก็มีปัญหในเรื่อง

ล่าช้า เพราะไม่สามารถให้เหรียญกลางนามรับรองงบการเงินของพรรคได้ มีปัญหาในการประสานงานกับ ผู้ตรวจสอบบัญชี การประชุมสามัญประจำปีก็ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากมีสมาชิกเข้าร่วมประชุม ไม่ครบองค์ประชุมตามระเบียบของการประชุมใหญ่ และพรรคชาติประชาไทยจึงมีหนังสือถึงนายทะเบียน พรรคการเมืองเพื่อยืนยันขอให้พิจารณาขุบพรรค ดังนั้น เมื่อพรรคชาติประชาไทยไม่ต้องการที่จะ ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่อไป เนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกพรรค คณะกรรมการ สาขาพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรค จึงมีความต้องการที่จะขุบพรรค แต่เนื่องจากข้อบังคับของ พรรคชาติประชาไทยไม่ได้กำหนดในเรื่องนี้ไว้ หากจะขุบพรรคต้องเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคก่อน ซึ่งต้องกระทำในที่ประชุมใหญ่ ซึ่งพรรคไม่สามารถจัดให้มีการประชุมใหญ่ของพรรคได้ จนกระทั่ง คณะกรรมการบริหารพรรคในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖ มีมติให้ ขุบเลิกพรรค อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖ กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายพรรคการเมืองเมื่อได้รับแจ้งจากพรรคชาติประชาไทยว่าไม่สามารถดำเนินการของพรรค ต่อไปได้ และคณะกรรมการบริหารพรรคมีมติให้ขุบพรรคทุกสาขา ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว แม้กรณีดังกล่าวไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง แต่ศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจสั่งให้ขุบ พรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งขุบพรรคชาติประชาไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

๑.๒ ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๗ สรุปได้ว่า พรรคชาติประชาไทยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพิ่มเติม จากการที่ได้ประชุม คณะกรรมการบริหารพรรคชาติประชาไทย เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗ มีมติให้สมาชิกพรรค ชาติประชาไทยทั้งหมดพ้นจากสมาชิกภาพ ตามข้อบังคับพรรคชาติประชาไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๖๑ (๔) ยกเว้นนายเครือเทพ พรหมสุวรรณ นายเกียรติพล ยวนบุญย์ และนายธารีฉัตร ศิวอ่อน นายทะเบียน พรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือขุบด้วยเหตุ มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน” จึงมีเหตุที่จะขุบพรรคชาติประชาไทย และดังนั้น นายทะเบียน

พรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

๒. การดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้รับคำร้องนี้ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๑๒ และรับไว้พิจารณาต่อไป พร้อมทั้งได้ส่งสำเนาคำร้องไปยังพรรคชาติประชาไทยให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับสำเนาคำร้อง

พรรคชาติประชาไทย โดยนายเครือเทพ พรหมสุวรรณ หัวหน้าพรรคได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๗ โดยสรุปได้ว่า พรรคชาติประชาไทยมีสมาชิกเหลืออยู่ ๖ คน รวมทั้งหัวหน้าพรรค จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยให้ยุบเลิกพรรคชาติประชาไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

๓. ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยและคำวินิจฉัย

พิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียนพรรคการเมือง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรคชาติประชาไทยแล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเพียงว่า พรรคชาติประชาไทยมีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคชาติประชาไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง หรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้วเห็นว่าจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองเป็นเรื่องสำคัญในการดำเนินการทางการเมืองของพรรคการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๒) จึงบัญญัติให้พรรคการเมืองต้องมีสมาชิกพรรคจำนวนหนึ่งซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าคน มิฉะนั้นจะเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงที่ปรากฏได้ความว่า พรรคชาติประเทศไทยมีจำนวนสมาชิกไม่ถึงสิบห้าคน อันทำให้พรรคไม่สามารถประกอบกิจการทางการเมืองได้ และกรรมการบริหารพรรคขอให้ยุบพรรค จึงมีเหตุตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๒)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประเทศไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ